1869. XIV évfolyam. 18-dik szám. Csütörtök, február 1[illegible]

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési dij:
Egész évre . . . . . 12 frt. o. é.
Félévre . . . . . 6 „ „ „
Negyedre . . . . . 3 „ „ „
Egy hóra . . . . . 1 „ „ „

Szerkesztői szállás:
belső szénutcza 131 szám.

Kiadó hivatal:
középutcza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési dij:
öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij.

Hirdetések felvétetnek:
Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
„ Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utcza 60 sz.)

Nyilttéri czikkek
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Eredeti távsürgöny.

Feladatott Pesten február 10-én d. u. 3 óra 50 p.

Érkezett Kolozsvárra február 10-én este 8 ó. 30 p.

Az erdélyi gazdasági akadémia székhelyéül Kolozs-Monostor tűzetett ki; az előmunkálatok erélyesen folynak; az intézet folyó évi októberben megnyittatik.

Széttekintés.

□ A görög-török viszály kiegyenlitésére összeült conferentia munkálkodásának eredménye azon megállapodásban nyilvánult, hogy a népjog elveinek értelmében Görögország is arra van kötelezve, hogy ne engedjen területén oly csapatokat szervezkedni, kikötőiben hajókat felszereltetni, melyeknek czélja a szomszéd állam megtámadása.

E nyilatkozat köztudomásu nemzetközi szabályok újabb kiadása, s a dolgot e szempontból tekintve, a párisi értekezlet művét méltán mondhatnók csekélységnek. Ámde fontosságot nyer ez azáltal, hogy valamennyi nagyhatalom békés szándékot tanusitott, mindnyája őszintén tevé-e azt — más kérdés. Tény, hogy nyugalomra intő együttes nyilatkozatot küldöttek Athenbe.

Ugy látszik, a görög király higgadtan meg fontolta az európai diplomata jury komoly szavát s harczias miniszteriumát újjal cserélte fel.

Minek lehet e fordulatot tulajdonitani — még ma nem tudhatjuk, miután az európai nagyhatalmak együttes föllépésének sulyát nagyon is megkönnyiti azon körülmény, hogy a conferentia határozatának aláirói — sőt inditványozói közt látni azon kabineteket is, melyek eddigelő az archipelagusi tüzet meglehetősen szitogatták.

A görögöket látszólagos jóakaróik régóta kecsegtetik egy „Nagy Görögország“ álomképével, s igy méltán lehete attól tartani, hogy a király és új kormánya sem hallgathat a józan értelem szavára — a nép izgatott hangulata miatt. Némely lapok még most is azt iratják maguknak, hogy Georgios király trónja ingadoz: ha a conferentia nyilatkozata előtt meghajlik — a felkelés benn tör ki; ha azt visszautasitja, kész a háboru Törökországgal.

E körülményt, a hirek szerint, III. Napoleon számitásba vette. A franczia külügyérség futárja, a conferentia nyilatkozata mellett egy császári kéziratot is vitt a görög királynak, melyben anyagi segély ajánltatik Francziaország részéről, hogy igy teljes szabadsággal határozhasson. A „Köln. Ztg“ párisi levelezője meg azt irja, hogy egy franczia fregátta a Piraeusba küldetett, hogy szükség esetére a görög király rendelkezésére álljon.

A görög király, ugy látszik, nem tartott a belső felkeléstől, ezért több izben fegyveres erővel kergették szét az Athen utczáin rakonczátlankodó tömegeket, tehették ezt annál inkább, mivel a czár kézirata is békülékenységet ajánlott Athenben. Igazuk lehet tehát az angol lapoknak, melyek a görög török viszályt egyelőre kiegyenlitve látják, bár ez óráig még nem fogadtatott el görög részről a párisi értekezlet declaratioja.

A „Times“ már osztogatja is a török kormánynak a jó tanácsokat: a türelmesség, gazdálkodás és közigazgatási reformok tárgyában. De alighogy megdicsérte a conferentia tapintatos eljárását — igy kiált fel: De ezzel csak pillanatra lett a veszély elodázva. Törökországnak el kell készülve lennie arra, hogy mihelyt Nyugat-Európát valamely fontos függő kérdés foglalkoztatja, avagy Oroszország vasúthálózatát befejezi — ismét megújulnak a forradalmi támadások.

Valóban igaza van a „Times“-nak, mert ha körül tekintünk Európában, elmondhatjuk, hogy csaknem valamennyi hatalom a békét akarja, ezért fegyverkezik.

Mint tudjuk 1866 óta öltött az európai háboru veszélye fenyegetőbb alakot. Az Európa szivében katonai nagyhatalmat állitott Poroszország egyebet sem tett mint fegyverkezett s országokat kebelezett be; mindenható kanczellárja a minapokban, midőn a hannoveri király vagyonának elkobzásáról volt szó, oly sértően nyilatkozott a legiót megtürő Francziaországról, hogy könnyen szolgáltathatott volna alkalmat diplomatiai összetűzésre.

Francziaország is nagy erélylyel követte a porosz példát, ugyannyira, hogy a „Public“ — Rouher lapja — szükségesnek látja kinyilatkoztatni, hogy csak a hadrendszer átalakitását folytatják, nehogy szomszédaik martalékává legyenek, e befejezés nélkül Francziaország nem birná a kellő védrendszert. Hanem a „Public“ körén kivül is tudják, hogy minden ugy be van rendezve, miszerint 5—6 nap alatt bármely pontra öszpontosithatni a franczia hadakat.

Feltünő tehát, hogy Bismarck ily állig felfegyverkezett ellenfél érzékenységét sem kiméli; mondják azért ily bátor, mert háta fedve van.

A porosz feudalisok támasza Oroszország, e békét óhajtó jámbor nagyhatalom. Állitólag egy orosz diplomata, egy magyar államférfiu azon megjegyzésére, hogy Oroszország csak jelenleg nem óhajtja a háborut — igy felelt „most sem, azután sem.“ Hanem azért azt olvassuk a „Gaz. Nar.“, hogy Oroszországban, februárban minden 1000 lélek után 15 ujonczot fognak szedni, ha ez idén háborutól lehetne tartani; e felett oly elöintézkedések vannak téve, hogy Lengyelország adóját felemelik, a birtokosoknak kellend lovakat szolgáltatni hadi czélokra, mig a nép töltené meg sajátjából a katonai élelmi raktárakat. Varsóban pár száz magán házat készülnek lerombolni, hogy az ugy is nagyszerü fellegvár erődmüveit még kiebb terjeszthessék.

De maguk a közvetlenül érdekelt felek is fegyverkeznek szüntelenül: a porta redifjeit gyüjti, hadtesteit szaporitja, — a görögök hajóhadukat szervezik; mindez arra mutat, hogy a béke állandóságában nem biznak, a minthogy a montenegróiak mozgalmai, Szerbia harczias felszólalása, a románok legújabb követelései még mindig szaporitják a „keleti kérdés“ bonyodalmait, melyeknek erőszakos megoldása ma is csak azon mulik, hogy a békét őszintén óhajtók tömör phalanxa előtt kénytelen meghátrálni a báránybőrbe bújt ragadozók serege.

Klapka nyilt levele.

Barátaim és polgártársaimnak Temesvárott.

Nizza, január 28. 1869. — Családi ügyek tartanak itt vissza. Ennek folytán nem vehetek személyesen részt a választási mozgalmakban, s csak a lapokból látom, hogy mily szakadást idéztek azok elő, hogy a szenvedélyek napról napra lázasabbak, a vádak és gyanusitások folyton hevesebbek lesznek. Mintha mindnyájan nem ugyanazon szeretettel csüggnénk a hazán, — mintha mindnyájan, habár kiki saját nézete és meggyőződése szerint más útakon, nem ugyanazon czélt követnők!

A nép élénk részvétele a választási mozgalmakban: ez politikai érettségének legjobb bizonyitéka. Adja Isten, hogy ez érdekeltség sokáig, nagyon sokáig tartson és soha se adjon helyet oly indolentia- és részvétlenségnek, minőt a szabadság kárára egyéb országokban tapasztalhatunk!

A jogosult választási érdekeltség és a gyülölet s a viszály lelkiismeretlen szitása között azonban oly különbség van, melyet jókor kellene figyelembe vennünk, hogy csak az imént visszanyert szabadságot újabb viharok- és veszélyekben ne tegyük koczkára.

Azon kinos benyomás között, melyet erőinknek ily szétzilálása bennem fölkeltett, nehány temesvári polgártársam azon kitüntető felhivásban részesitett, hogy a jövő országgyülésre, mint jelölt fellépve, ott szeretett szülővárosomat képviseljem. E felhivást mély köszönettel fogadom el és örömmel teljesitem az ezzel járó kötelességet, hogy tisztelt polgártársaimat — habár csak irásban — politikai nézeteim-, óhajaim- és törekvéseimmel megismertessem, „hogy igy minden választó saját meggyőződése szerint, s ne személyem iránti tekintetből, érvényesithesse szavazatát a választáson.“

Húsz éve mult, hogy Windischgrätz Pestre való bevonulása után ismert bulletinjében Magyarország teljes leveretését hirdeté a világba. S valóban, ügyünk akkor szamorun állott. A fővárosok ellenséges kézben voltak; Görgey hadserege szerencsétlen visszavonulási csatározások által demoralisáltatott; Perczel hadteste Moornál szétveretett; Mészáros Kassa előtt a megsemmisülésig meg volt verve; az ellenséges hadcsapatok minden oldalról bevonultak az ország bensejébe; Erdély el volt veszve, s az oláhok, szászok, szerbek, valamint az egész katonai határőrvidék nyilt lázadásban támadtak fel az ország ellen. Nem csoda, hogy ha a dolgok ily állása közben a legbátrabbak is el kezdék veszteni bátorságukat és kétségbeestek a háboru szerencsés folytatásának lehetősége felett.

Magyarországot 1849. január elején a legszomorubb sors fenyegeté, mely a szabadságá- és jogáért küzdő nemzetet érheti: a gyalázatteljes leigáztatás legszomorubb sorsa.

A gúnyos, kihivó modor azonban, melylyel Windischgrätz az országgyülés által hozzá menesztett békeküldöttséget fogadá, megváltoztatá a helyzetet.

A nemzet talpra állt, mélyen megsértett büszkesége visszaadá elvesztett önbizalmát, minden véleménykülönbség, pártviszály eltünt körünkből, s mindent azon egyetlen, nagy gondolat foglalá el: „inkább haljunk meg, sem hogy becstelenül bukjunk!“

Alig mult el három hónap Windischgrätz azon felelete után, hogy lázadókkal nem alkudozik, s már is Felső-Magyarország, Erdély, a Bánság s a Bács visszahódittatott, Hatvan, Isaszegh, Vácz, Nagy-Sarló és Komárom hirdették a magyar fegyver dicsőségét, Magyarország ismét önmagáé lett, s az országgyülés s a kormány ismét visszateheté székhelyét az ország fővárosába.

A magyar fegyver e dics korszaka, melynek még ma is jó nagy részben köszönhetjük mindazon rokonszenvet, melylyel a világ politikai lételünk és politikai küzdelmeink iránt viseltetik, az ország egyesült erőinek munkája volt, egyetértésünk és megegyezésünknek arany gyümölcse. Azon naptól kezdve, melyen a függetlenségi nyilatkozat folytán, (itt csak az okot adom elő) az egyetértés körünkből tova szállt, a nemzet ereje is megtörött.

Mit egyetértés által gyors előhaladásban, dicsőségteljesen kivivtunk, azt épen oly gyorsan vesztettük el az egyenetlenség által. Mig ápril havában egy hadtest volt elégséges arra, hogy a háromszorta oly erős ellenséges főhaderőt Pest előtt 12 napon át sakkban tartsa: nehány hónap mulva, — a Beregszó-pataknál, Temesvár mellett, nehány órai ágyuzás szétugrasztá és mindenkorra harczképtelenné tevé a magyar főhaderőt.

Világos csak zárjelenete volt a szomoru drámának, szabadságunk valóságos sirja Temesvár s nem az ellenfél kardja, hanem a pártoskodás, pártviszály és egyenetlenkedés ásták meg azt. Ha nem is keltünk volna ki győzedelmesen a harczból, egyetértés s kitartás által annyit mindenesetre elérhettünk volna, hogy az ország a rákövetkező 18 év sulyos szenvedései, jelenlegi szövetségesünk pedig azon lelkiismereti gyötrelmektől megkiméltetett volna, melyeket annyi hős és hü hazafi kivégeztetése okozhatott.

Ily szomoru tapasztalatok mellett, s tekintve az európai bonyodalmakat, veheti e valaki rosz néven nekem, hogy az országban naponként növekvő viszály, mély szomorusággal tölt el? Vagy tán azt hiszi valaki, hogy állami létezésünk már annyira biztositott és oly annyira nem jöhet már kérdésbe, hogy a nemzet, veszélytelenül szétforgácsolhatja erejét indefiniált forma-kérdések vitatására?

Kossuth a „Magyar Ujság“-hoz intézett egyik levelében igy kiált fel: „Európa epochalis válság küszöbén áll. Birodalmak fognak itt szétbomolhatni, amott tömörülhetni; — nemzetek kelni, nemzetek enyészni, a mint okosan, vagy oktalanul választandották állásukat.“

Hol van azonban a biró, ki eldöntse, melyik a leghelyesebb állás? És ha a nemzet egyszer már választott, tanácsos-e, helyes e, a már megválasztott állást, ily fenyegető válság küszöbén elhagyni csak azért, hogy újabb kisérleteket koczkáztassunk?

A hányszor azonban én, vagy más valaki, egykori számüzött társaim közül, a mérséklet és előrevigyázat politikája mellett felszólalunk, az ellenkező táborból mindig azt vetik szemünkre, hogy hűtlenek léttünk előbbi politikai elveinkhez, s alig érthetik, hogy tulajdonkép mit akarunk.

Ily és hasonló szemrehányásokra eddig csak ritkán és kivételesen feleltünk. Ma azonban, ma a választások napján, a becsület és kötelesség parancsolja nekünk, hogy magunk viseleteért helyt álljunk és hogy ne hagyjuk válasz nélkül a szemrehányást, melylyel a mi rovásunkra akarják a nép et elámitani.

Az elv, melyért 20 éven át küzdöttünk és szenvedtünk, melynek összes erőnket és életünket szentelők: a népfenségség, a nemzet szabad önelhatározási jogának magas elve. Ezt ismertük el akkor és ismerjük el most is legfelsőbb törvényünknek.

1848. márczius 15 től 1849. ápril 15-ig az 1848 ki országgyülési határozatokat védelmeztük, később azokat, a melyeket a debreczeni országgyülés alkotott és a midőn 1867 ben a nemzet, szabadon választott képviselőinek túlnyomó nagy többsége által a kiegyezés mellett nyilatkozott, meghajoltunk a nemzet akarata előtt és elfogadtuk a kiegyezést.

Mi hivek maradtunk elveinkhez, soha sem voltunk figyelemmel személyes óhajaink- és hajlamainkra, a hol a nép akaratának elismerése- és érvényesitéséről volt a szó; s ott, hol a törvényt elfogadtuk, bár megfelelt légyen az meggyőződésünknek, vagy nem, alá is vetettük magunkat a törvény hatása és következményeinek.

Nekünk is egykor más czéljaink és más óhajaink voltak. A mig Magyarországon nem uralkodott a törvény és szabadság, a mig önkény és kegyetlenség foglalta el ezek helyét, azon időben egy végső nagy erőkifejtésre akartuk birni a nemzetet, hogy széttörje az igát, mely oly igaztalanul sulyosodott reá. De a mit mi ott a külföldön akartunk, azt nem akarták itthon, vagy legalább is nem akarták elég elhatározottan. Reményünket és törekvésünket sokan hiu ábrándozásnak tarták, s nem egyszer azon nem jogosult szemrehányást is tették nekünk, hogy a hazába való visszatérhetésünk megkönnyebbitésére az országra sulyos szenvedéseket és váleságokat akarunk földézni. A két nagy pillanat, mely 49 óta kinálkozott arra, hogy a felszabaditás művét sikerre való kilátással megkezdhessük, felhasználatlanul mult el; s az elvesztett pillanatot az öröklét sem adhatja többé vissza.

Hogy a prágai béke után, az alkudozások útján mit lehetett kivivni, és mit nem; e felett nagyon nehéz itéletet mondani. Azon hü hazafiak, kik a béke és kiegyezés művét kezökbe vették, azt állitják, hogy mindent, a mit elérni, és elérve megtartani lehetett: azt el is érték. A szélsőbal azt óhajtja, hogy egyáltalában ne fogtak volna az alkudozáshoz; (miért is, hisz Magyarország oly irigylendő helyzetben volt?) a balközép pedig azt, hogy némi türelem és szilárd akarat mellett sokkal többet lehetett volna elérni.

Mi azonban, kik külföldön éltünk és a legutóbbi 18 év alatt az ország politikai életében nem vettünk részt, mi — mondom — föltehettük-e, és szabad volt-e nekünk föltennünk, hogy oly nagy és szeplőtelen multu férfiak, mint Deák és barátai, nem törekedtek volna még nagyobb eredmény után, és nem értek volna el még többet, ha egyáltalában több lett volna elérhető és remélhették volna azt is, hogy e többet fentarthatják? Ily föltevés nem jelentett volna-e annyit, hogy őket gyáváknak vagy hazaárulóknak tartjuk?

Mi külföldön csak azt tudtuk, hogy Velencze átadása után Olaszország ki volt elégitve, hogy ezáltal Magyarország legbiztosb s legtermészetesb szövetségese, Ausztria barátja lett, kire nem számithatunk többé, hogy az ország szerencsétlen helyzete, naponkint növekvő szegénysége, a különféle nemzetiségeknek az ország vesztére törekvő czélzatai: a kiegyezést nemcsak kivánatossá, de napról-napra szükségesebbekké teszik. S a midőn ez létesült, s mi azon szentesitett törvényekben, melyeken az nyugodott, jövő állami fejlődésünk csiráit szintugy, mint a valóban szabadelvü alkotmány nem egy támpontját felismertük, s midőn végül a király aláirta a koronázási hitlevelet s megesküdött az alkotmányra, szóval, midőn mindez megtörtént, e pillanatban mi külföldi missiónkat befejezettnek tekintve, visszatértünk a hazába, hogy itt mindegyikünk tehetségéhez képest, részt vehessen alkotmányos állapotaink rendezése és consolidatiójában.

Nem tagadható, hogy a szövetség, mely a közös uralkodó jogara alatt álló német örökös tartományokkal köttetett, nem felelt meg ugyan egészen óhajainknak; de megfelelt az erőkifejtések és áldozatoknak, melyeket a nemzet szabadsága és függetlenségének visszanyeréseért hozott. A nemzet ereje 49-ben megtörött, a rá következett sulyos szenvedések még élénk emlékezetben éltek, s a mint igy az áldozat és erőkifejtés csak felényi lehetett, a siker is csak félsiker volt. Nagy kérdés azonban, hogy vajjon itt is nem érvényesül-e a régi mondás, mely szerint a „fél néha sokkal jobb mint az egész“, de ez bizonyára oly kérdés, mely felett nem mi itélhetünk, hanem majd csak a jövő.

Mindebből világosan s határozottan kitünik, hogy minő álláspontot foglalok el én s egykori számüzött-társaim nagyobb része. Mi a kiegyezési törvényeket s nevezetesen az 1867: 12. törvényczikket kétoldalu szerződésnek tekintjük, mely által egyrészt az ország viszonyai az összbirodalomhoz, másrészt a mindkét szövetségi felt megillető közös ügyek és érdekek tárgyalása megállapittatott, s a melyet, legyen az jó vagy rosz, mig szerződésszerüleg fennáll, mindkét rész egyaránt lelkiismeretesen tartozik teljesiteni. Ha az idő, körülmények és tapasztalatok a változtatást szükségessé teszik, ugy annak barátságos úton, mindkét rész megegye-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

zésével, a revisio lehetőségének időszakát és módozatait meghatározó revisio-törvény értelmében kell végbemenni, mely revisio-törvényt, nézetem szerint, mindnyájunk megnyugtatására, mindkét birodalmi fél törvényhozásának mindjárt a legközelebbi ülésszak kezdetén kellene tárgyalni és elfogadni.

Minden más út vagy a reactióra, vagy a forradalomba vezet. A reactiótól a nemzet már elég sokat szenvedett; a forradalom ellen pedig azok tiltakoznak leginkább, kik a legkérlelhetlenebb módon szoktak minket megtámadni.

Szükséges-e azonban az, hogy mindazok, kik az alappal egyetértnek, kik a kiegyezési törvényeket elismerik a Magyarország és Ausztria között kötött szövetségi szerződésnek, hogy, mondom, mindezek egyetértsenek a mód felett is, melyben minden többi politikai, társadalmi és anyagi kérdés megoldandó? Belügyeinkben nincs-e elég tér arra, hogy itt teljesen rendezett, alkotmányos pártélet fejlődjék ki? Vagy tán az egész magyar politika foglalatját egyes egyedül Ausztriához való szövetség-viszonyunk képezi, s nincsenek más kérdések, melyek megoldásától szintugy, sőt még inkább függ a nemzet jövője, élete és halála, mint a közös ügyek ideiglenes tárgyalási módjától?

Csak néhány ily kérdést akarok itt fölemliteni, melyek megoldása a legközelebbi országgyülés teljes tevékenységét és gondját fogja igénybe venni:

I. A külpolitikában az országgyülésnek főtekintettel kell lennie arra, hogy az olyannyira szükségelt béke fentartassék s annak jótéteményei semmi szin alatt fel ne áldoztassanak a boszu vagy roszul értelmezett dicsvágy politikájának.

Alakuljon s fejlődjék Németország, a mint azt óhajtja s a mint ez érdekei s kivánatainak leginkább megfelel. Magyarország és Ausztria feladata nem az, hogy akadályozólag lépjen a német nemzet elé s eshetőlegesen arra kényszeritse, hogy az oroszszal kössön szövetséget.

Németországban csak a németek barátságát kell keresnünk; más keresni valónk ott egyáltalában nincs. Missiónk a keletre hiv. Ha ezt ott teljesiteni tudjuk, a világ rokonszenve biztositva van nekünk. De ha Magyarország és Ausztria államférfiai ebben régi előitéletek által korlátoztatni hagyják magukat, ha az elnyomott keresztények iránt kevesb rokonszenvet mutatnak, mint Oroszország s ez utóbbi irányában pedig engedékenyek és ingadozók, akkor feláldozták az ország jövőjét s egykoron a történet kárhoztatólag fog feletttünk pálczát törni.

II. A mindkét országgyülés által elfogadott és már is valósitásnak indult védelmi törvényből, hogy az rendszeres egészet képezzen, hiányzik a legfontosabb rész: az állandó hadsereg szervezete. A legközelebbi országgyülés nem mellőzheti el, hogy vagy maga, vagy delegatusai által e kérdésre visszatérjen a nélkül, hogy ezáltal a korona törvényesen meghatározott előjogait csorbitani akarná. Éppen oly határozottan kell majd e mellett azon, már a legutóbbi országgyülésen kijelentett követeléséhez ragaszkodnia, hogy a magyar ezredekben a tiszti helyekre megüresedésök után, egyedül magyarok neveztethessenek ki s hogy ez lehetséges legyen, a Ludoviceum haladék nélkül eredeti rendeltetésének átadandó. A magyar országgyülésnek szóval, mindent el kell követni arra, hogy a közös hadsereg magyar részének — a nélkül, hogy az egész törvényes összefüggése megzavartassék — elvesztett nemzeti önérzete visszaadassék.

A belreform-kérdéseket illetőleg teljesen osztom azon egyletben (Egyenlőségi körben) csoportosult pesti polgárok óhajait és nézeteit, melynek szerencsém van elnöke lenni. Ez óhajok és nézetek rövid körvonalozásban a következők:

III. A förendiház, a választási törvény, az ország törvényhatóságainak és községeinek reformja a teljes jogegyenlőség alapján; ennél fogva: egyenlő jogok és egyenlő kötelességek Magyarország összes lakói számára osztály-, nyelv- és valláskülönbség nélkül.

IV. Elválasztása az egyháznak az államtól, az egyik vagy másik hitfelekezet minden különös kiváltságolása nélkül; ennélfogva: az összes hitfelekezetek teljes egyenjogusága egymás között és az állammal szemközt.

V. Az állami háztartásban a lehető takarékosság alkalmazása, kivéve ott, a hol a népnevelés emelése s az országnak szükséges védelmi erők megszerzéséről van szó.

VI. A földmivelés és ipar gyámolitása, s az ország főközlekedési ágazatai létesülésének siettetése, a kereskedelem és közlekedés előmozditására.

VII. Törvényes elismertetése az elvnek, hogy a fizetett, elmozditható kormányhivatalnokok az országgyülésbe nem választhatók, az államtitkárok, mint illető minisztereik képviselőinek kivételével.

VIII. A birák elmozdithatlansága, hogy az országnak a szabad és független törvénykezés biztosittassék.

IX. A honvédelem azonnali szervezése és fölfegyverkezése.

Ezek nézeteim, ez azon álláspont, melyet elfoglalok. Nyiltan és őszintén mondtam el azokat polgártársaimnak, mint azt lelkiismeretem és legbensőbb meggyőződésem sugallá. Nem levén oly boldog, mint ellenfeleim legnagyobb része, kik merész illusiókban (melyekért valóban irigylem,) a népnek az ország rögtöni függetlenségét, a közös ügyek azonnali megsemmisitését, az önálló magyar hadsereget, egyszóval minden baj és az ország minden panaszának azonnali orvoslatát igérhetik; azon politikai irányhoz vagyok kénytelen csatlakozni, „melynek hivei nemcsak a czél, de az ide vezető eszközökkel is tisztában vannak, a kiegyezés eddigi eredményeivel megelégedve, jövőre is ez úton munkásan akarnak tova haladni; és melynek hivei, végül, erőnk békés fokonkénti fejlődésében a legjobb és legbiztosb zálogát látják szabadságunk, politikai jövönk és állami létezésünknek.“

Temesvári tisztelt barátaim és polgártársaimtól függ immár elhatározni, hogy mennyire egyeznek meg nézeteim és meggyőződésem az övéikkel, hogy vajjon engem alkalmasnak tartnak-e arra vagy nem, hogy érdekeiket a jövő országgyülésen képviseljem?

Forduljon azonban bár merre a koczka, szeretetem és ragaszkodásom szülő-városom iránt, melyhez gyermekségem és ifjuságom legdrágább emlékei füznek, halálomig változhatlanul ugyanaz marad.

Klapka György.

Választási mozgalmak.

Báró Huszár Károly beszéde választóihoz.

Tisztelt választóim! Midőn ezelőtt három évvel önök köréből távoztam, mint egy multjára méltán büszke, de akkoron sorsüldözte roskadozó kis provinczia polgárait hagytam el önöket: most, mint az alkotmányos szabad magyar állam egyenjogu polgárait van szerencsém üdvözölni.

Fogadják újból is hálás köszönetemet azon bizalomért, melylyel megtiszteltek, midőn e megye egyik képviselőjévé választottak.

Mikép feleltem meg e bizalomnak? erről eltérő nézeteket olvastam és hallottam.

Közelebbről a Tordán végbement tüntetés alkalmával, egy még nagyon is fiatal polgártársam bizalomvesztettnek proclamált, nem gondolván meg: miszerint azt, hogy valakinek roszalása, vagy helyeslése a politikai pályán bizonyos súlylyal birjon, azt előbb ki kell érdemelnie.

Tájékozatlanságnak tulajdonitotta, hogy a Deák-párthoz csatlakoztam. Erre amaz ujoncz politikusnak bátor vagyok azt tanácsolni: tartsa meg magának, őrizze szoros zár alatt e szót: tájékozatlanság, mert előbb-utóbb a nemzet őt és társait követő csalódásaiból kiábrándult részének nem fog egyébbel, mint e szóval beszámolhatni.

Ezzel szemben véve jegyzőkönyvi kivonatban önöknek eljárásomat helyeslő nyilatkozatát, felhiva éreztem magam és kötelességemnek ismertem önök körében megjelenni, bizalmukért hálás köszönetemet kifejezendő. Én nyugodt lélekismerettel tértem haza, mert ugy vagyok meggyőződve, hogy szavazatommal hiven képviseltem e megyének megválasztatásomkor nyilvánult általános nézetét, annyival inkább, mert a zászló, melyhez csatlakoztam — győzelemre vezetett. De kétszeresen érzem lélekismeretemet megnyugtatva, midőn alkalmam van tapasztalni, hogy e megye értelmisége, kevés kivétellel, ma is osztja azon nézetet, mely nekem a lefolyt országgyülés alatt azt parancsolta s jelenleg is parancsolja, hogy azon párthoz sorakozzam, mely a magyar nemzet eddig ismert politikai erényeihez újabbakat csatolt.

Hogy miként tud hazájáért vérzeni, miként tud türni s magát mégis fel nem adni, a magyar bebizonyitotta a lefolyt két évtized alatt. De hogy a szerencse feléje fordulván, bir-e kellő politikai tapintattal, higgadtsággal — mit eleinte egész Európa kétségbe vont s ma már örömest elismer — annak a lefolyt törvényhozás adta fényes bizonyságát. Ezáltal lehetővé tette elfoglalnunk a jelen tényleges helyzetet, melyhez, legbensőbb meggyőződésem szerint, én is örömmel csatlakozom, mert tudok feledni, tudok keserüség és szenvedély nélkül itélni ott, hol a haza érdeke azt kivánja; de nem feledhetem azt, mit feleznünk nem szabad, hogy a magyar nemzet még csak a közelmultban is léte felett már már kétségbe esve, azon a ponton állott, hogy idegen érdekek eszközévé adva magát kétes kimenetelü élethalál-harczra keljen. S ime ma már békés úton kivivta mind azt, mit megnyerni a legnagyobb áldozatok árán sem reménylett.

Ne várják önök, hogy vivmányaink érdekében újat mondjak, e tárgy minden oldalról ki van meritve, s midőn futólag fölemlitem azokat, csak azért teszem, mert jó az igazságot mentől több változatokban adni tovább.

Föltekintettem én is a magyar nemzet büszke vágyainak tetőpontjára, de osztva egy jeles franczia iró ezen mondatát: „a politika a lehetséges tudománya“ azon meggyőződésre jutottam, hogy azon mélységből, melybe sülyesztve voltunk, lehetlen egyszerre vágyaink magaslatára feljutnunk.

Figyelemmel kellett lennünk arra, hogy a magyar állam területén nem mind magyarok laknak.

Figyelemmel kellett lennünk arra, hogy Európa évek óta lázas állapotban levén, minden percz egy általános conflagrátiót idézhet fel. Kérdem: nem az volt-e legfőbb feladatunk, hogy mi, erdélyiek, hovátartozásunkat nemcsak törvényekkel, de bevégzett tényekkel is mentől inkább biztositsuk? Okosság lett volna-e koczkáztatnunk, hogy egy lehető conflagratio hovákapcsoltatásunkat illetőleg általános szavazatot erőszakoljon reánk? Okosság lett volna-e ideiglenes kisebb áldozatokért (melyeket az ellenzék, izgató eszközökül használ fel ellenünk) Erdélyt, ezáltal egész Magyarország sorsát továbbra is bizonytalan jövőnek kitenni? És itt, megvallom, azon is csodálkozom, ha némely hazánkfiai a Királyhágón túl ezt meg nem gondolják: de hogy erdélyiek, kiknek megyéjök, sőt talán helységök határánál sem kellene tovább néznök, hogy a fenyegető előkészületeket lássák — készek újból koczkáztatni sorsunkat; ezt, megvallom, érteni nem tudom. Ne nyissunk tért épen mimagunk most az eldarabolási törekvéseknek, mert ugy vagyok meggyőződve: eljön az idő, midőn nem a románok fognak kifelé gravitálni, hanem Románia fogja saját biztonságát a magyar állam szövetségében keresni.

Figyelemmel kellett lennünk a külérdekre. Az államadósságok egy részét azért kellett magunkra vállalni, mert azoknál egész Európa érdekelve van, mert bárhová dölt volna el Magyarország sorsa, az európai érdekek biztonsága még többet erőszakolt volna ránk. A táblabirói dohányzacskó szijjainak megcsavarintásával imponáltunk volna Európának, de ha érdekeit figyelembe nem veszszük vala, könnyen hátunkra húzhattuk volna a kancsuka szijjainak pattogását. És feltéve, hogy tehettük volna részt nem venni az államadósságokból: mi lett volna ennek következménye? Bizonyára az, hogy az európai pénzvilág hitelét megvonta volna Magyarországtól, mi által lehetlenné lesz vala hazánk anyagi érdekeinek fölvirágoztatása. A hitelnek jótékony hatását még mi erdélyiek nem érezzük, de öjön csak be a vasút — mit épen e hitelnek köszönhetünk — kénytelenek leendenek az ellenkező nézetüek nekünk igazat adni.

Alkotmányunk democraticus alapokra van fektetve, jelszava: nemcsak mindent a népért, de mindent a nép által. Bilincseit lerázni egy barbar nép is képes, de a kivivott szabadságot élvezni, megvédeni, csak is egyhangulag és szellemileg fejlett nép tudja. Hogy az elleneink által ránk hozott elszegényitő rendszert megszüntethessük és népünk szellemi fejlődéséről is gondoskodhassunk, nem volt-e minden percz drága átvennünk az ország önkormányzatát.

Nem akarom önök figyelmét soká igénybe venni, csak azt kérdem: hogy meggondolva a multat, meggondolva az enmagunk által meg nem változtatható körülményeket, meggondolva a sokfelé eltérő érdekeket, ki nem elégithető vágyakat, megérdemeljük-e a fusiopárt (értem a középbal azon részét, mely a szélsőballal egyesült) ellenünk szórt s izgató eszközökül felhasznált vádjait? meggyőződésem azt mondja: hogy nem.

És most felülök az ellenzék legczifrább paripájára. Magyarország önálló függetlensége el van játszodva, a többség Magyarország jogait feladta, a hazát elárulta — ez a czifra sallangos, de egyszersmind kapczás paripa, melyen az ellenzék lovagol. Súlyos vád ez, tisztelt választóim! de megvallom, engem legkevésbé sem afficiál, mert nem igaz, és mert — ugy vagyok meggyőződve — hogy a kik hirdetik sem hiszik.

Ha igazán azt hiszi az ellenzék, hogy a megkötött államszövetség Magyarország jogait feladta és azok megváltoztatását a már is kivivott eredmények koczkáztatása nélkül kivihetőnek tartja: miért forog mindég csak a negatio terén? miért nem mondja a meggyőződés bátorságával: nemzetem! ha többségre juttatsz, én megszüntetem a delegatiót, helyébe ilyen, vagy amolyan jobb intézményt állitok, a véderőt egészen elkülönitem; Magyarországnak a külhatalmaknál külön képviseletet eszközlök; én ezeket a haza érdekei koczkáztatása nélkül kivihetőknek tartom — ha igy szólana, mondom, ábrándnak tartanám, de legalább érteném, hogy könnyenhivő követőkre talál.

De miután maig sem tudjuk, hogy mit akar az ellenzék tulajdonkép, azt kell következtetnünk, hogy vagy nincs tisztában önmagával (mint nem volt akkor, midőn a delegatióba Bécsben belépett és később egy keresett ürügy alatt abból Pesten kilépett), vagy épen a fogalmak összezavarásában keresi fegyverét.

Tisztázzuk azért a fogalmakat. Midőn a nemzet a törvényes tért elfoglalta, e tény által beis-

---

TÁRCZA.

Kazinczy Ferencz erdélyi útja.

VIII.

(X. Y.) Nagy-Szebenben, mely útazónk tetszését kiválóan megnyeré, Kazinczy több napot tölte el. A nagy-szebeni sétány, melynek „elmés rajzolat után készült vacsorálóját“ különösen kiemeli, a korona vendéglő, a Bruckenthal-muzeum képezék tartózkodási helyeit, s a kiséröin kivül társaságát Székely Miklós, kolozsvári unitárius tanár és Seivert János, a Bruckenthal-képtár felügyelője alkották.

Seiwerttel már a müszeretet, a képgyüjtemény remekebb darabjainak gyakori megtekintése is összeköttetésbe hozá. A képgyüjtemény az időben ezer kilenczvenkét darabból állott és tizenöt szobának boritá falait. Nagy részben az alföldi iskola müvei és másolatok. Mint a képgyüjtemény diszének tartott darabot emeli ki a Hieronymus magyar szent portraitját. „Ez — irja Kazinczy — Pannoniában született Csáktornya körül, prolepsissel ugy nevezhetjük magyarnak, a hogy a festők cardinálissá csinálták és biborba öltöztették. Az anachoreta a maga barlangjában ascetai elmélkedésekbe merült. Megette kürtöt látni a felhőben; érti a mennyei parancsoló szózatot s felé fordul. A történet a legérdeklőbb perczben vagyon felkapva, s arcz musculatura, leplezés el vannak telve erővel, s a mesterség mély értésére mutatnak. Válla, teste, lábai meztelenek, ágyékát skarlát fedi. A mü Guidóénak tartatik s nem méltatlan e névre.“

Mint a képtár diszeit emeli ki Kazinczy egy nem nevezett szerző Sebestyén képét, Coreggio Jo és Jupiterjét, (melyet „a szigoru morál egy magas falu keskeny szoba sötét szögébe dugott, hogy a néző helyt se foglalhasson a szemlélésére“), Kupeczki idősb Rákóczy Ferenczét. Az erdélyi festők müveiről nyilatkozik legkevesebb elismeréssel. „Egy szobát — irja — új portrék töltenek el erdélyi festőktől. Ezektől irtózva szöknék vissza a tanult és nem tanult szem. De valamint a könyvgyüjtő előtt rosz, azaz: szükségtelen könyv nincs: ugy ezeknek idővel nagy becsök lehet; bizonyitani fogják, a mesterség nálunk mint hága egyik lépcsőről a másikra.“

A Bruckenthal-muzeum könyveinek a 16 ezeret, a pénzeké a 18 ezeret meghaladta, s az ásványok nyolcz szekrény terét foglalták el és különösen gazdagon képviselék az Erdély termelte aranyat.

Szebent elhagyva, a Vajda-Hunyad-felé nyuló völgyön a Déva mellett fekvő Dédácsnak irányzá Kazinczy útját: Szerdahelyen, Szászsebesen, Szászváros át vonult ösvénye, mig ezúttal Fejérvárnak csak magas, alacsony süvegü tornyát pillantá a távolból meg.

A Kenyérmezőnek nevezett, történelmünkben feledhetlenné vált réten is áthalada útja.

Felette érdekes, mit Kazinczy e történelmi nevezetességü rétről ir. „Közel a Kenyér-patakhoz egy postaház áll, s mellette még látszanak a kápolna kövei, — ugy beszéli a monda — melyet Báthory István vajda ex voto épittete. Tudniillik, midőn seregét itt vezetné Ali ellen, lova megbotlék vele, s ő azt rosz jóslatnak vevé magának, vagy seregének. Meg nem történvén, a mitől tarta, ott, hol a ló alatta megbotlott, felépitteté a kápolnát s rendelést teve, hogy a nap visszafordulóin az elhullottakért halotti áldozatok mondassanak.

A csata, az a dicső, az a nagy 1479. október 13-kán mene véghez. Ali-Bég a hegyek és a Maros közt fekvő tért ülte vala el és Báthori Fejérvár felől jöve, Kinizsi Pál temesi bán Branyicska felől, Ali, Bonfin szerint harmincz ezeret veszte; Báthori nyolcz ezeret, azonfelül, hogy a Maros kétezer szászt és oláhot elnyele. Mint mene véghez a hős áldomás, tudva vagyon, még emlegetjük, hogy Kinizsi fogai közé fogá a leszelt kövér törököt s tánczolt vele. Vad tett, de négyszáz esztendős s a szent öröm a szenteket is elragadja.

Alsó-Fejérnek főnotáriusa baczkamadarasi Kis József úr megigérteté magának püspök Battyányi Ignácz által, hogy a kápolnát ismét felépitteti s a két hősnek emléket állit; de Battyányi kihalt minekelőtte e szándok teljesedésbe mehetett. Döbrentei egy olasz izlésü dalt ada a tett dicsöitésére. De, ha a tettnek ének kell, e helynek emlék kell és nem kicsiny. Az én lelkemben egy ének támada, a mint elmenék.“

A vers, melyet Kazinczy emlit, egy hat szakaszos, nem igen ismert óda, melynek kiválóbb két strofája valóban megérdemli a közzétételt.

„Szabadon lihegsz, szeretett haza,
Szabadon lihegsz megint! karunk
Béklóidat összetöré!
Itt vesztenek ők, itt hulltanak el;
Lobogó tüzeit seregökre
Az isteni boszu lövellé.

Mi nyögénk a vad dölyf kéjeit
S viselénk, de mérges fájdalomban,
Az alázó súlyos igát,
Hunyadink nagy lelke nem hagyott el;
Hunyadink nagy lelkét nem hagyánk el,
S lepattogának lánczaink stb.“

Egyébként jól irja Kazinczy, hogy a tettnek elég a dal, de Kenyérmezőre emlék kell. Vajjon mikor érnek czélt az e czélra évek előtt megindított, de elszikkadt, abba hagyott buzgó gyüjtések?

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

merte (mit öseink is minden időben beismertek) hogy Magyarországnak szövetségesre van szüksége, és hogy e szövetség jelenben is legelőnyösebb azon tartományokkal, melyekhez a fejedelem egysége köt. Ha áll tehát, mit egyébiránt az ellenzék is vallott, hogy a lajthántúli tartományokra vagyunk utalva, nem állhatottt érdekünkben oly szövetséget kisérleni meg, mely érdekeinket amazokéitól egészen elválasztotta volna, és a mely azon tartományokat is egészen tönkre tette volna, vagy azoktóli végelszakadásra vezetett volna.

Meg kellett fejteni azon igen nehéz feladatot, hogy — a lajthántúli tartományok érdekei tekintetbe vételével, Magyarország függetlensége megóvása mellett — az osztrák és magyar társ államok együttes nagyhatalmi állása biztositva legyen. Ennek alapfeltétele a közvédelem és a közös külső képviseletetés, mert egy merőben elkülönitett véderő és diplomatia — eltekintve az ily védelem czélszerütlenségétől és a fináncziális terhektől — azon anomaliára vezethetett volna, hogy az osztrák császár és magyar király sergei egymással szembe álljanak.

Közös érdek levén tehát a közvédelem és diplomatia, ezeknek kezelését közösen kellett elintézni, és czélszerübb mód nem mutatkozott, mint egy közös bizottságra bizni ez ügyeket, melynek teendője a közös had- és külügyminiszterek által beadott évi költségvetést megvizsgálni, helybenhagyni, vagy alább szállitani, és mikép lehetett volna hazánk függetlenségét inkább biztositni, minhogy e bizottságban Magyarország az egyenjogusság, a paritás alapján vegyen részt, és hogy a bizottság tagjainak hasonfelét a magyar országgyülés válaszsza meg.

És midőn ezzel szemben Magyarország az évi újonczok meg vagy nem adása, az országos évi költségvetés és adómegszavazás jogát újabb törvényekkel is biztositotta, melyek megtagadásával eo ipso a delegatio hatáskörét is megsemmisitheti: kérdem, lehet-e állitani, hogy a többség Magyarország függetlenségét feladta?! Kongó vád az is, mely szerint a többség azáltal, hogy a véderő egy részének együttes kezelésébe beleegyezett, a magyar hadsereg eszméjéről is lemondott. Külön magyar hadseregről régibb törvényeinkben szó sincs; de mit mond az újabb törvény? azt, hogy a magyar haderö kiegészitö része a hadseregnek. A közügyi törvény elismeri tehát a magyar hadserget, biztositják azt a magyar sorezredek és féltbetjük-e szellemét e seregnek most, midön az általános védkötelezettség folytán, annak a miveltebb osztály is tagja lesz.

De továbbá nincsen-e a honvédségben alapja letéve egy külön véderőnek magyar zászlók alatt? Nem megbecsülhetetlen nyeremény-e ez? De ha a nemzet a csak imént megkötött szövetségnek már is felbontásán gondolkoznék: a mit a bizodalom létrehozott, azt a bizalmatlanság ismét megsemmisithetné.

Nem akarom az alig heggedő sebeket feltépni, azért nem részletezem a multat, csak azon tényt hozom fel: hogy a lefolyt húsz év alatt minden eszközök fel voltak használva a magyar nemzet megsemmisitésére; mindenfelölröl elhagyatva védtelenül állottunk; és mi mentette meg a hazát? a nemzet kitartó egyetértése.

E tapasztalat után kérdem nem contradictio-e állitani, miszerint: ha a bevégzett alapokon hazafias egyetértéssel tömörülünk a haza veszélyeztetve lesz?! Ki nem látja át, hogy ez alapokon ily rövid idö alatt is mily rendkivüli vivmányokra tettünk szert: Magyarország államisága egész Európa elött elismert tény; alkotmányunkra törvényesen koronázott király tette le az esküt; vérünk és pénzünk felett szabadon rendelkezünk, akkora mérvben, mint soha ezelőtt; újonan alkotott törvényeinket, mint a szellemi fejlettség és politikai érettség példányait magasztalja Európa; hitelünk megalapitva sat. Ily eredmények után nyugodjunk meg a szerzett alapokon s tömörüljünk Deák Ferencz nagy hazánkfia zászlója körül. Hogy az egyetértés mit képes kivinni, bizonyitja a közelmult: Isten ne adja, hogy a jövö arról tanuskodjék, hová tud sülyeszteni a pártviszály.

Ujból is köszönetet mondva t. választóimnak irányomban tanusitott becses bizodalmáért, bevégzem szavaimat annak kijelentésével: miszerint családi körülményeim nem engedik ugyan, hogy a jövö hongyülésre képviselöjelöltül fellépjek: de azon ragaszkodás és szivélyesség, melylyel engem érdemem felett kitüntettek, feljogositnak, hogy a jövöre, nagyrabecsült barátságuk és rokonszenvükre számithassak.

Vidéki levelezés.

M.-Bánd, jan. 25. 1869. — Engedje meg t. szerkesztő úr, hogy becses lapjában egy mindnyájunkat, de különösen községünket közelröl érdeklö ügy mellett szót emeljek, s véleményemet leplezetlenül elmondjam.

Régen volt már, több egy évtizednél, hogy községünk lelkesebbjei gondolkozni kezdettek a felöl, miszerint 2000 lelket tulhaladó vegyes ajku helységünkben egy népiskola felállitása mily égető szükség lenne itt Marosszék, és a miveltségi tekintetben hátramaradt Mezöség érintkező pontján.

Az eszme szép volt, de kivitele — egyelöre — áttörhetlennek látszó akadályokba ütközött. Ez akadály az anyagi forrás hiánya volt, melyböl az életrevaló eszme élettápot meritendhetett. Eltölt egy év, el kettö is s ezen idö alatt társaskörben néha-néha inter pocula folyt az eszmecsere, hol biztatólag, hol lehangolólag a nélkül, hogy a valódi útat az „anyagi forráshoz“ megtaláltuk volna.

Mintha hallanám, hogy azon kritikusok, kik levelemet idáig olvasni nem restellették, miként mondogatják magokban: „Ugy kell nektek, miért is fogtok ahoz, s éppen inter pocula a mihez nem ér értelmetek, s még kevésbé zsebetek, hiszen ha jönne is egy-egy életrevaló gondolat, azt is a mámor elütí!“

De nem ugy van az, uraim! Tudni fogják önök kétségtelenül a proverbiumot, mely igy hangzik: „Vinum acuit ingenium“, ez igaz is; mert egyik jelesünknek — éppen mikor itta s nézett föl az Uristenhez tanácsot kérdöleg — pottyant ki poharából azon dicsö gondolat, hogy hát kérjünk a m. kormánytól engedélyt heti- és országos vásárok tarthatására, melynek jövedelme alapul szolgáljon ugy községünk, mint felállitandó népiskolánk szükségeinek fedezésére, és az Uristen oly jó, hogyha csak feléje tekintünk is, kész megsegiteni a jóban, s hátha még kérünk töle. Lám! lám! mily igaz a proverbium: „Vinum acuit ingenium!“

Megszületett tehát a jó gondolat és az eszme valósulást nyert. Kértünk: nyertünk és 1860-ban a most gyakorlatban levö szombatnapi hetivásárunk ünnepélyesen megnyilt. A megnyitási elöleges költségeket fedezte községünk, hozzájárulván a t. birtokosság is 300 o. é. frt kölcsön adott összeggel, de a mely még ez óráig sincs törlesztve.

És most vessünk egy futó pillanatot vásáraink nyolcz éves multjára jövedelmezés szempontjából. 1861 május 25-ig nem jövedelmezett, e naptól ugyanazon év nov. hó 1-ig jövedelmezett 36 forintot, 1862-ben 119 frtot, 1863-ban 251 forintot, 1864-ben már közárverezés utján utólagos fizetés mellett 195 frtot, 1865-ben 412 frtot, 1866-ban 696 frtot, 1867-ben 731 frtot, 1868-ban 770 forintot. Ez évben ujolag kiadatott három egymásutáni évre évenként fizetendö 618 forintért, tehát 152 forinttal olcsóbban, mint volt az ezelötti évben. Igy tehát három éven át vesz a közjövedelemböl 456 forint, mi valóban sok!

Ha végig nézünk már most vásáraink nyolcz éves multján: jövedelem tekintetében ugy találjuk, hogy egész jelen évig a vásárhaszonbér összeg szüntelen emelkedett, tehát községünk és népiskolánk pénzalapja szaporodott. Kérdhetné már most valaki: mi az oka, hogy e jelen évben oly tetemes árcsökenést szenvedett közjövedelmünk, a midön évenkint 152 frtot kell abból elveszitenünk? Ezen kérdés megoldására egy történetet irok le s ez képezendi a feleletet. Folyó hó 15-kén t. alkirálybiránk J. J. úr kiszállott, nevezett haszonbér árverezése tekintetéböl, helységünkbe. Tiz concurrens tette be a bánatpénzt, a tiz pályázó között volt nehány, közötttünk meghonosodott, s pontos fizetési képességröl ismert vállalkozó szellemü izraelita is. Az árverezés megkezdödött s folyt a nélkül, hogy a bánatpénzt betett izraeliták közül valamelyik komolyan hozzá szólott volna. Ezt megsejtvén alkirálybiró úr, kérdést intézett hozzájok az iránt, hogy komoly szándékból tették-e be bánatpénzöket? Mire azon határozott és komoly nyilatkozatot tették, hogy nekik nemcsak szádékok ezen ügyben komolyan hozzászólani, de sőt, ha a t. birtokosság és t. közönség a hetivásár napját szombatról áttenné a hét valamelyik más napjára, készek lennének 1000 forintot adni évenként, négy részletben, és pedig mindig elöre fizetve, mivel vallásuk tiltja: szombat napon bárminö üzletet folytatni. E szerint tehát a jeleni árnál 382 forint évenkénti, vagy pedig 1146 frt három évi többletet nyernénk. Ennyit nyerni pedig a közügy érdekének nagyon hasznos lett volna!... Ugyanez alkalommal izraelita lakós társaink egy kérést nyujtottak be a helybeli t. dulló-biztos úrhoz s általa a ns. szék tisztségéhez hetivásárunknak a szombati napról más napra áttétele tárgyában, melyet akkor azonnal fel is olvastatott a t. alkirálybiró úr.

Átértve a benyujtott kérelem tartalmát az alsóbbrendü birtokosság és székelység nagyobbrésze és nem számitva azt, hogy mily szép anyagi elöny van felajánlva, minden behatóbb utángondolás nélkül rákiáltotta: „Nem változtatunk a zsidókért! nem kell nektünk zsidó! ha nem tetszik nekiek igy, menjenek odább! maradjon ugy, a mint volt“ stb. eféle. Megjegyzendö, hogy közötttünk — tisztelet a kivételeknek — még sokakhoz nem ért el az emantipatio hire s még nagy mértékben uralkodik az az elöitéletes szük keblüség, mely a helyi vásárok meginditásakor is szerepelt különösen a hetivásárnap megválasztásában; mert — köztünk maradjon — ennek tulajdonitható nagyrészben az, hogy vásárnapul a szombatnap választatott, levén a czél: kizárni ez által az izraelitákat lehetöleg mind a helységböl, mind a vásárra való befolyásból. A későbbi tapasztalás azonban kellöleg meggyözhetett mindenkit a felöl, hogy mig egyrészröl a czél — kizárni helységünkböl az izraelitákat — nincs elérve, másfelöl az üzlet és pénzforgalom tetemesen lassitva van piaczunkon. Engedjünk csak közvetlen befolyást speculans szellemü izraelita lakós társainknak s tapasztalni fogjuk azonnal, hogy mennyire meg fog élénkülni különösen gabnapiaczunk!

Ugy bizon! Önöknek édes székely atyámfiai amaz illetlen s indokolatlan kitörések helyett azt kell vala mondaniok: „Ime, mi, kiknek a népiskola s annak jövedelme megállapitása elöteremtése eszünkbe sem jutott, mert rá sem mertünk gondolni, hogy az Bándon valaha még létrejöhessen; ezennel a fennemlitett tárgyhoz nem szólunk, hanem bizzuk annak eldöntését azon tisztes egyénekre, kik résztvettek „a népiskola s annak jövedelme elöteremtésében.“

Ha tehát maradunk ezutánra is a szombat nap mellett s a szük keblüség sugallatát követve oda törekszünk ez által, hogy izraelita lakós társainkat kizárjuk a közvetlen befolyásból: veszitünk évenként legkevesebbet 382 forintot, a mi veszteségnek, — s különösen közjövedelemböl! — elég. Szép ösztöndij-alapot lehetne ebböl állitani ám gyermekeink számára! A ház egy második tanitó beállitásáról vajon nem volna-e jó elöre gondolkodni?... De lássuk már, hogy moralis szempontböl is mennyire káros hatásu a vásárok szombaton tartása. Fájdalommal kell kimondanom — de ugy van — hogy erkölcsi szempontböl is káros a heti vásárok szombaton tartása; mi leginkább a fiatalság erkölcsi magaviseletében észlelhetö. Öt napon át, igaz, dolgozik a nép, de már szombaton, vagy van ott teendöje, vagy nincs — különösen a fiatalság a piaczon lézeng egész nap, vagy a korcsmákon dorbézol, sokszor másnap reggelig is, bizva abban, hogy a következö nap — különben is nyugalom napja levén — kipihenheti magát, mi különben legtöbbször a szombattal összeolvad s Bachusnak szenteltetik inkább, mint Morpheusnak; miböl önként következik, hogy a hétföi munkára elbádgyadtan, kimerülve megy, mig ha más napon esnék a vásár, aligha történnék efféle az erkölcs, munka és zseb rovására; minthogy ekkor, a nagyobbszerü kihágásokat szeliditné a tudat, hogy a következö nap munkanap. Ez állitásom támogatására irhatnék még többet is — de nem akarok hosszadalmas lenni.

Több tekintetböl szükségesnek tartottam e tárgyban ezeket elmondani itt a nyilvános téren. Lesz-e valami eredménye igénytelen czikkemnek, vagy kiáltó szónak marad a pusztában: nem tudom. Remélem azonban, hogy M.-Bánd közönsége komoly fontolóra veendi ezen vásárunk jövöjére is nem kis befolyással birandó körülményt; ki fog emelkedni az elöitéletesség szük köréböl s egy magasabb czélt tartva szem elött azon szép pénzösszeget nem fogja eldobni könyedén rovására községi és népiskolai pénztárunknak.

Horváth Dani.

Napi hirek.

= Mindenki tudja, mégis elmondjuk: tegnap hamvazó szerda volt. Csüf, ködös reggellel köszöntött be, mig később kiderült. A hires párisi idöjós, ki a mult hónapra toronytörö szélvészeket jövendölt, bizonyára e jelenséget sem hagyja figyelmen kivül, s azt fogja jósolni, hogy lesz még szöllö lágy kenyér, t. i. tarsang, s ezért az elhunytán szomorkodók vigasztalódjanak. Különben a boldogultnak nem lehet az idén panasza városunk ellen, életében eléggé megbecsülte, s nagyszerübb temetést számára már alig rendezhetett volna. Fösirató helyére a redoutte termébe egymás hátán tolongtak a résztvevök s reggelig állott a carnevál; ezenkivül a gyermekek s más bámulni szeretök nagy gyönyörüségére, kedden délután a város minden utczáit elárasztták papjai, az álarczosok; söt a hidelve és hostát is állitott elö egy rakás monstrumot, tetözte a bucsuztató nagyszerüségét a minden ötödik hatodik házból kiható zenehang, s utczai rikoltozás, mely utóbbira, mellékesen legyen megjegyezve, senki sem vágyott. — Túl vagyunk ezen is.

= A kolozsvári iparos-olvasóegylet által január hó 30-án az egylet helyi szüksége és könyvtára gyarapitására rendezett tánczvigalom alkalmával begyült bevételi összeg 627 frt 20 kr o. é. Jegyeiket gróf Pécby Manó ö exclja 10, K. Papp Miklós lap szerkesztö 4, polgármester Fülöp Sámuel 2, Varga Dániel 3, fökap. Csiszár Sámuel 2 forintjával váltották meg; továbbá Szabó Ferencz czukrász egy „Bem“ mellszobrát ábrázoló dombormüvet ajándékozott, mely kisorsoltatván jövedelmezett 30 frtot, összesen 678 frt 20 kr. Ebböl levonva az összes kiadást 342 frt 6 krt, marad tiszta jövedelem 336 frt 14 kr, mely rendeltetési helyére adatott; egyuttal megemlitendönek véli a bizottmány, a kisorsoláskor a szerencse idevaló polgár Czirják Samu atyánkfiát találta, ki az emlitett dombormüvet az egyletnek visszaajándékozta. A fennebbi felüladományozó uraknak köszönetet mond az egylet nevében Kolozsvártt, 1869. február 10-én. A bálbizottmány.

= Kedvencz színésznönk Pappné Szabó Pepi asszony jutalomjátékául közelebbröl egy érdekes franczia vigjáték: „A szép grófné leánya“ fog szinre kerülni.

= A nyárád-szeredai posta Szt Lörincz és Kebele között f. hó 6 án kiraboltatott, a többi között 7 db pénzes levelet vittek el a gazemberek. A csendörség gyors és erélyes eljárásának azonban sikerült a tettesek egyikét Szabó Józsefet csakhamar kézre keriteni, kinél az elrabolt pénzes levelek mind feltaláltattak; az elrabolt pénzböl alig hiányzik egy-két frt. A tettest nyakon csipök: Hoffmann Mátyás örvezető és Cieler Lipót közcsendör.

** A „M. Polgár“ 18-dik számának „Hirharang“-jában némi zenészeti reflexiókat olvasánk „egy az elöadáson jelen volt zeneköri tagtól.“ Van ebben szó, „Walff-féle“ (Wolff helyett) „Trio-ról,“ „az elöadás fénypontját képezö énekesnök-röl, (nem énekröl) — „zeneszereplö (!) csoportozat fénysugarai“-ról, „müvészi érzelemre gyakorolt gyöngéd hatás“-ról — s több ily mulatságos dolgokról. Az egészböl csak annyit valánk képesek megérteni, hogy mi „a valóban tünendö müvészi éremoldalát“ kellöen nem „észleltük.“ De bizony megészleltük mi ez „éremoldalt“ — a maga idejében, a minthogy gyakran feltüztük a kiérdemelt dicséret babér-koszoruját a mostani elöadáson is közremüködött énekesnök homlokaira. Ne vegye tehát „zeneköri tag“ úr rosz néven, ha ezúttal a „zongorarész kezelö“-inek nyujtók az ibolya bokrétát. Különben fogadja köszönetünket azért, hogy a „valóban tünendö müvészi éremoldal“-ra figyelmeztetett, a mi egyébiránt fölösleges fáradtság vala.

— Körösbányáról irják: Zarándmegye a mérséklet s politikai erélyesség terére lépett, — s ezt gr, Haller Sándor uj föispánunk, s Hodosiu József elsö alispán maguktartása eszközölte. A compromissum kitört a falak közül, s a román értelmiség között csakhamar megtörtént a látszólagos — vagy tán valóságos szakadás. Hodosiu, Francu, alispánok, a két g. n. e. esperes, Sulutiu föszolgabiró a föispán mellett, — Borlea föjegyző, Brendusianu ügyvéd, Secula, Motiu és Kandra ülnökök a föispán ellen sorakoztak.

— A magyar orvosok és természetvizsgálók XII. nagy-gyülése 1867-ben Kovács Sebestyén Endre tr., kir. tanácsos ur szives adományából száz aranyat tüzött ki a következö pályakérdés megfejtöjének: „Kivántatik a magyarhoni ásványvizeknek kimeritö leirása, különös tekintettel azoknak a legujabb nézetek szerinti beosztása és vegyelemzésére.“ Figyelmeztetnek azok, kiket érdekel, hogy ezen pályakérdés három évi határideje 1870. april 15-én jár le.

— Mint Zágrábból távirják, a tartományi kormány életbeléptetéseig a pesti horvát miniszterium veszi át a felosztlatott udvari kanczellária teendöit.

— A lánczhidon és alaguton át mult pénteken 95,000 mérö gabonát szállitottak, a volt több olyan percz, midön egyszerre 17,000 mázsa teher volt a lánczhidon. Ez mutatja, mily pompás épitvény a lánczhid.

— Az államvasuton, Csehországban, az Auwal és Biechovitz közti vonalon ismét szerencsétlenség történt. A vonat egy része kizökkent a sinekböl s a többi kocsitól elszakadva, a három öl magas töltés alatti árokba zuhant. E kocsikban 31 személy volt, kik közül öten sulyosan megsebesültek, a többi kisebb nagyobb sérülésekkel menekült.

— Egyik pesti vámvonalnál 29,000 darab szivart foglaltak le, épen akkor, midön a tulajdonos azokat becsempészni akarta.

Hivatalos értesitések kivonata.

Árverések. Dobokamegyében Választon ingók márcz. 2. — Marosszéken a törvényszéknél Benkö Ferencz hagyatéka febr. 16, márcz. 23. — Háromszéken Nyujtodon fekvök márcz. 20. ápr. 20.

KÜLFÖLD.

Páris, febr. 6. A „Constitátionnel“ Bismarck gróf beszéde alkalmából visszautasitja azon gondolatot, hogy Franczia ország eltürné, miszerint idegenek visszaéljenek vendégszeretetével oly czélból, hogy egy barátságos szomszéd állam integritása ellen cselszövényt szöjenek. Bismarck gróf e tekintetben ne tápláljon semmiféle aggódalmat.

A senatus — Rouher beszéde után — majdnem egyhangulag napirendre tért át a sajtó tárgyában beadott interpellatió felett.

London, febr. 6. A királynö nem személyesen, hanem kir. bizottság által fogja megnyitni a parlamentet.

Bukarest, febr. 6. A kormány a franczia missio elhivatása iránt beadott interpellatióra kitérőleg válaszolt. Ennek következtében Bratiano Györgynek azon javaslata: hogy a kamara a franczia missio elhivatása felett sajnálatát fejezze ki, — elfogadtatott; a tulzók azonban ellene szavaztak. Mára várták, hogy az uj ministerium — benne Ghika János és Catargi Lascar — ki fog neveztetni. Egyidejüleg a kamara feloszlatását is várják.

Berlinböl mind a „Times“-nak Londonba, mind a „Weserzeitung“-nak Bremába azt táviratozzák, mikép Görögország egyelöre elvileg elfogadta volna a conferentia nyilatkozatát, s végleges és ünnepélyes elfogadását azon feltételhez köti, hogy a megszakadt diplomatiai viszonyok megujitását a török kormány kezdeményezze és kártalanitsa a török földröl már kiüzött görög alattvalókat. Egy más távirati tudósitás szerint a külhatalmak képviselöi Atheneben oda voltak illetö kormányaik által utasitva, támogatnák erélyesen a magyarázatokat, melyekkel Baude franczia követ a nyilatkozat átadását kisérte. Delyannis görög külminiszter egyelöre azt óhajtotta tudni, ha vajjon a conferentia nyilatkozata a török ultimátumot váltja-e fel? Mindezen hirek a kedvezö eredmény valószinüsége mellett szólnak.

A „Times“ a porta és Görögország közti viszonyokról s általában a kelcti kérdés lehetö fejleményeiröl következöleg elmélkedik:

„Most már teljes okunk van remélni, hogy a Török- Görögország közti viszály fegyverre hivatkozás nélkül fog befejeztetni. Lehet, hogy még több jegyzék fog váltatni, mielött az ügy végleges el lenne intézve; azonban ezek hihetöleg a pacificationak inkább csak alakját, mint lényegét érintendik. mivel a nagyhatalmak jelen maguktartásával szemben a görögöknek nincs más választásuk, mint ellenfeleik háborgatásától tartózkodni.

Páris, febr. 2. Baude atheni franczia követ sürgönye jelenti, hogy György király el van határozva a párisi conferentia kivánalmainak engedni; ha Bulgaris ellenkeznék, a király uj miniszterinmot fog kinevezni. Ez alkalommal Athenben is

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ugyanazon jelenségekkel találkozunk, melyek Dániában Fridericia bevételekor, Olaszországban a mentanai csata után mutatkoztak. Itt is, ott is a tettpárt kitartásra akarta kényszeriteni az aránylag gyönge állam kormányát, az erösebb ellennel szemben s ez által a conservativ pártot hozta uralomra. Üdvös tan ez, melyet a nép magának megjegyezhetne. Görög kereskedelmi körökben a béké ohajtják, György király tehát képes lesz ezek segélyével a club-szónokok és kávéházi politikusok befolyását ellensulyozni s igy remélhetjük, hogy a görög ügy megoldáshoz közeledik.

A „Turquie“ közzéteszi egy török nemzetiségi törvény szövegét. Annak egyik lényeges pontja szerint minden oly török alattvaló honosittathatja magát külföldön, ki egy császári iváde által a török alattvalói kötelékből elbocsáttatott. Ha a külföldön való honositás császári fölhatalmazás nélkül történik, minden török területen lakó személy, másnemü nemzetiségének constatirozásaig, török alattvalónak tekintetik.

A „Krtztg“ irja: Egy Poroszország iránt barátságos kormány részéről, nyolcz nap elött azon figyelmeztetés érkezett, hogy Bismarck életét ujolag gyilkos kéz fenyegeti. Egy hannoveri születésü, tanuló volna a merénylet elkövetésével megbizva. Ezen tudósitás megijesztett ugyan, de nem lepett meg bennünket, mert azon gyanusitások, kisebbitések és ellenségeskedések után, melyek a bel és külföldi Welf és köztársasági közlönyökben Poroszország ellen napirenden vannak, a gyülölet és hazugság széthintett magvának meg kell teremnie gyümölcseit. Ily helyzetben nem épen nehéz a gyilkos fegyvert valamely fanaticusnak kezébe nyomni, s meggyőzni öt tettének helyességéről.“

Legujabb.

Berlin, febr. 8. A montenegrói fejedelem — Dolgorucki hg, az orosz czár szárnyhadsegéde kiséretében — ide érkezett; hat napig fog a fejedelem itt időzni.

Páris, febr. 8. Az „Agence Havas“ irja: Görögországban még nem alakult meg a miniszterium; valószinüleg a Zaimis-miniszterium jutand a kormányra, mivel ez a conferentia nyilatkozatának elfogadását kedvezö combinationak tartja. Walewskynek tegnap kellene Athenét elhagynia; azonban bizonytalan, vajjon a határidő meghosszabbittatik-e, minthogy a conferentia ma ülést tart.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Február 10-n: 5% Metaliques 100 frt 61.90 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 67.—. Kamat 61.90. 1860. Kölcsön 87.60. Bankrészvény 690. Hitelintézeti részvény 200 frt 271.30. London 10 ft st. 100 frt 23 1/8 kr 121.12. Ezüst 118.50. Cs. királyi arany 5.70.

Erdélyi földteh. kötv. febr. 10-én: 74. —.

Tulajd. és felelős szerkesztö: **Sándor József.**

(59) (1—3)

Hirdetmény.

Nemes Hunyadmegye tisztsége, gr. Kun Kocsárd ur kérelmére, a gyógyi és almási járásokban végbenvitt korcsomajog arányositása megejtése alkalmaival némely helységekben, s jelesen Nyirmező-Valeny községében utólagoson felmerült hiányoknak helyreigazitását elrendelendönek tartván, — s ezen helyreigazitás megejtésére m. é. december 30-ról 3682 sz. a. alólirtat nevezvén ki, az ezen ügyben szükségelt tárgyalás megejtése végett **Algyógyra f é február 24-ke** s esetleg ezt követö napjai mindég d. e. 9 órára tüzetvén ki, arra valamennyi érdekelt fél azon hozzáadás mellett hivatik meg: miszerént a czélba vett hivatalos tárgyalás minden esetre meg fogván tartatni, az esetleg utólagoson béjelentendö igények tekintetbe nem fognak vétethetni, s az arányositás véglegesen megállapitottnak fog tekintetni.

Január hó 29-én, 1869.

SZILVÁSSY LÁSZLÓ, kirendelt biztos.

NEM HIVATALOS

! Elöleges jelentés !

Alólirtak tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy a következö tavaszi idényre, — már útban vannak **C. Platz és fia,** porosz k. udvari szállitótól **Erfurtból** mindennemü elösmert jóságu friss

gazdasági- s vetemény magvak.

(56) Továbbá: friss töltésü (1—3)

bel- és külföldi ásványos gyógyvizek

helybeli- ugy vidéki megrendeléseket pontosan, **s a lehető jutányos árakért** — igazitunk

Csiky Testvérek

fűszer, festék, s anyagkereskedésök **Kolozsvártt.**

1 Font háromszor tisztitott lámpa olaj csak 27 kr.

1 Font tisztitott petroleum csak 20 kr.

(58) (2—2)

Érdemes jövedelem

üzletemberek, különösen fűszer-, anyagáru- és illatszerüzletek- és fürdő-intézetek tulajdonosainak.

Szükségből **Hoff-féle malata**-készitményeimböl **raktárakat** adományozok. Pályázók sziveskedjenek jó ajánlatokat bemutatni s azon lapra hivatkozni, a melyben e hirdetményt olvassák.

HOFF JÁNOS,

kir. bizottm. tanácsos és udvari szállitó Berlinben.

Központi raktár Bécsben, Kärntnerring Nro 11.

Raktár Kolozsvártt:

Karvázy Gyula füszer- és anyag-kereskedésében

főtér gr. Teleky Domokos-ház.

Elv: „Felötlö olcsóság!“

Alólirott figyelmeztet azon nevezetes **tökéletességre,** a melyre

kézmüáru-raktárát

legujabb időben emelte, s a t. cz. közönség becses tekintésére ajánlja gazdagon ellátott.

Rövid- és **díszáru-, porczelán-, köedény-, finom üveg-** és **mindenféle tükör-,** végre **fa-** és **vasbutor** raktárát.

Ugyszintén ajánlja **legujabb divatu**

női gallérokkal és muffokkal

dúsan ellátott raktárát is a **legjutányosabb árakban.**

TEUTSCH J. B.

(433) (6—*) Segesvártt.

(96) 11/2 (2—*)

Legujabb találmány! Nem kell már arcfesték!

A magas m. k. kormánytól kiz. szabadalmazott egyedül valódi testbörszépitö-szer

Pulcherin.

Általa természetes iris és ép testszin, sőt ha az rég elveszett, elöállitatik; egyuttal azon kitünö tulajdonsággal van felruházva, hogy a testbőr minden tisztátalanságait, valamint sárgás és halvány arcszint, sőt a redőket s ráncokat is legrövidebb idö alatt eltávolitja, a kor vagy kora bú pusztitásai elhanyagolt ápolás vagy arcfestékek használata által sápadt és tekintetlenné vált testbőrnek csakhamar természetes teljességet, tisztaságot, kellemes lágyságot, bársony finomságot, ruganyosságot s ifjúi frissességet kölcsönöz, végre az **igy hibátlan tisztára vált arcon, többszöri megnedvesités után, a leggyengédebb természetes piros szint, milyennel csak a virágzó ifjuság diesekedhetik, enyhe leheletként idézi elö.**

Hatása biztos és meglepö, ellenben használási módja rendkivül egyszerü; csak kiki ezen sajátságos egybevetés által létrejött mütermény valóban fényes hatásáról meggyözödnék, akkor joggal azon kilátás nyilik, hogy e jeles szer, melyhez nincs hasonló, minden müvelt népnél csakhamar nélkülözhetlenné válik.

ÁRA:

Egy próba-palack, használati utasitással . . . . . 1 frt — kr.
Egy eredeti-palack használati utasitással . . . . . 1 frt 70 kr.

Fürdőre való Pulcherin 1 kupás palack 5 frt 50 kr.

Tek. Bayer Gyula úrnak, a gyógyszerészet magisterének Bécsben.

Ezennel tanúsittatik, hogy a Bayer Gyula útól, a gyógyszerészet magisterétöl Bécsben, feltalált szabadalm. „Pulcherin“ nevü Cosmeticum, e helytt vegytani elemzés alá vétetett, és benne **semminemü** ásványi alkatrész, egyátalán **semmi** az egészségnek netalán ártalmas anyagok találtattak.

Kelt Bécsben, 1867-iki november 28-dikán.

A cs. k. kór-vegytani intézet részéröl.

Cs. kir. törvényszéki-vegyész,

Dr. **Joh. Flór. Heller** s. k.

Kapható: Kolozsvárt a „Szent-háromsághoz“ czimzett gyógyszertárba BINDER K. gyógyszerésznél balsó-monostorutczában a városi Redoute során.

Éppen most jelent meg

és STEIN JÁNOS erdélyi muzeumegyleti **könyvkereskedésében** Kolozsvártt kapható:

Az 1865/8-dik évi országgyülési TÖRVÉNY-CZIKKEK

II-dik füzete

1868. XXVII — LVIII.

8-rét . . . . 1 frt 20 kr.
Zsebkiadás . . . 1 frt 40 kr.

Ugyanennek 8-rétü teljes kiadása 2 frt.
Zsebkiadás . . . . . 2 frt.

Polgári törvénykezési rendtartás.

Betürendes tárgymutatóval.

8-rét . . . . 60 kr.
Zsebkiadás . . . 84 kr.

SZENICZEY G.

az uj polgári törvénykezési eljárást,

és az erre vonatkozó **iromány példányok** gyüjteményét magában foglaló **segéd kézi könyv.**

Ára 1 frt 20 kr.

SCHWARZ J.

Tűrr István,

történeti és regényes korrajz. 2 köt. 2 frt 40 kr.

KARLOVSZKY IDA.

Egy munkácsi rab története,

regényes korrajz. 2 köt. 2 frt.

Ugyancsak STEIN JÁNOSnál

! Az ellenzék vívmányai. !

Ára 50 kr.

Kolozsvári nagy naptár

Szerkesztette **Léczfalvi B. László.**

A m. k. felelős ministerium, m. k. hétszemélyes tábla, m. k. itélötábla és Erdély tiszti-névtárával.

Bolti ára 80 kr.

Erdélyi képes naptár. Ára 26 kr.

Szabadság lantja. Költemények az 1848-49-i függetlenségi harcz idejéböl. Szerkesztette **Botond.** Ára 1 frt.

Riadó. Költemények az 1848—49-ki magyar szabadságharcz idejéböl.

Szerkesztette **Léczfalvi B. László.** Ára 1 frt.

Meglepö szépségü és izlés teljes legujabb divatu **papir-gallérok és kézelők:**

Nök részére 4 krtól, 10 krig.
Férfiak részére 4 krtól, 6 krig.

(469) 11/2 (6—*)

Régi pénzeket,

és mindennemü **arany, ezüst,** és **drága kövekkel** kirakott **régiségeket:** továbbá **gyöngyöket, szinesköveket, aranyat, ezüstöt** és **ásványokat** vesz és cserél a legmagasabb áron a

régiségek és természetiek irodája

Pesten, Dorottyautcza a Lloyd épületben 14. sz. a.

Bécsben, Herren-Gasse Nr. 5.

hol egy nagy választéku raktár mindennemü **régiségek, régi pénzek, gombok, övek** és **mentekötökből** a legolcsóbb áron, ugyszintén egy nagy raktár **ásványok, lepkék, bogarak, madárbőrök, tojások** és **üvegszemek** is található. Levelekre szivesen válaszszal és értesitéssel szolgáltatik.

CSAK valódi OROSZ-CHINAI THÉA, egyenesen behozva,

új szedés Congó fontja 2, 3, 4 frt. Souchong fontja 3, 4, 5, 8 frt különösen ajánlható Császár-Melange, bécsi fontja 5 frt. Mindenféle theák 1/4 és 1/2 fontos pakétokban is. Cuba-rum kupája 1 frt. Valódi jamaicai-rum palaczkja 75 krtól 2 frtig. Cognac, 10 éves, Arrac, puncsessentia, finom francia és hollandi liqueurök szétküldetnek

GRANICHSTÆDTEN S. által Bécsben, Stadt, Graben, 29 sz. a Trattner-hof beljében. (330) 17/2 (23—24)

Megrendelések utánvét mellett pontosan teljesittetnek.

Árjegyzékek kivánatra vitelbérmentesen és ingyen.

NEM KELL ELNÉZNI.

Nélkülözhetlen mindenkinek, a ki életét szereti. A személy védelme s a vagyon biztonságára egyedül ajánlhatók az ujan javitott Grünbaum-féle cs. k. szab. s több éremmel kitüntetett **hátultöltö-revolverek, egyszerü** és **kettös mozgással, gerendely nélkül, kiválóan utazók, birtokok** és **magánosok** számára. Ezen jeles hátultöltö fegyver, technikai és katonai tekintélyek által megvizsgálva s a legjobbnak találva, minden másodperczben egy lövést tehet, s kitartás, biztosság s kezelési könnyüségben felülmulhatlan

1 revolver 6 csövü 10 milimeter 30 ft.	1 revolver 4 csövü 5 milimeter 15 ft.	1 „ 4 „ 7 „	18 „
Ön felhuzók 10 ftal drágábbak.		1 „ 4 „ 10 „	21 „
1 börtáska derékszijjal . . .		1 „ 6 „ 5 „	20 „
1 golyómuta		1 „ 6 „ 7 „	25 „

A jóság, tartosság és solid munkára nézve legnagyobb kezesség vállaltatik. Elöfizetöi igazitásak ingyen telyesittetnek. Lefuchena-revolverek, legjobb szerkezetüek darabja 18—23 ft. 100 töltés 3.50—4 ft.

E gyártmány egyedüli raktára FRIEDMANN A-nál Bécsben,

Praterstrasze Nr. 26. Pracht-bazar. (367) 1/2 (12—12)

(47) (5—7)

Hirdetés.

A Csík-Szépvizi örmény szert. nemes közönség, saját kebelében és költségin 400 frt o. ért. évi fizetés mellett pályázatot hirdet **egy orvosi állomásra.** Ez uj állomást megnyerni kivánók orvostudori oklevéllel, kellö tapasztaltsági bizonyitványokkal ellátva személyesen, vagy levél által folyó év **március utolsó napjáig** Csík-Szépvizen Szebeny Péter urnál jelentsék magokat.

Nyomatott az ev ref. fötanoda betüivel (Bel-farkasutcza 74 sz.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.